

verentur de sex mensibus ad sex menses a die subdiaconatus, et quod statim ac ipse clericus donatarius beneficium ecclesiasticum consequeretur, vel aliter haberet unde viveret, donatio hujusmodi intelligeretur cessasse. Dicitur clericus per multos annos vixit sine praefatis annuis quindecim, eaque per dictum tempus numquam petiit, et hodie etiam scholasticam habet industriam cum qua vivere posset, si vellet. Quaeritur primo an talis laicus teneatur pro dictis annuis quindecim praeteritis: an excusari possit in futurum a dicta scholastica industria »; S. C. reposuit: « Ad 1um affirmative; ad 2um negative ». Tantum fertur S. C. C. declarasse posse ordinari subdiaconum et diaconum cui collatum est beneficium, cujus fructus percipiet, quando futurus est presbyter (1): sed, ni fallimur, id potius ex indulgentia et dispensatione, attentis peculiaribus circumstantiis, cum et subdiaconus ac diaconus honestam habere debeant sustentationem.

601. Post haec facile intelligitur responsio S. C. C. (et postea S. C. EE. et RR.) in *Brugensi*, 24 Aug. 1850. Nam episcopus Brugensis exposuit episcopos nonnullos in praesentibus Ecclesiae angustiis novam tituli formam excogitasse, in eo sitam ut omnes et singuli ordinandi determinatam pecuniae summam, biscentum nempe libellas, veluti eleemosynam una vice solverent, ad constituendum censum communem vel aerarium ecclesiasticum, cujus fructus episcopi cura sacerdotibus, qui morbo immature correpti, vel fractis viribus aliisque rerum humanarum vicissitudinibus a sacro ministerio ad tempus aut pro tota vita arcerentur, aequa lance dividerentur ac distribuerentur. Hinc quaesivit: « 1° An approbanda sit haec forma tituli clericalis quae quasi-patrimonium dici poterit, adeoque episcopo indultum sit concedendum promovendi clericos ad sacros ordines absque legitimo nec sufficienti titulo, ita ut sit approbanda institutio novi hujus ordinationis tituli; et quatenus affirmative; 2° An permittenda sit insertio ejus novae formae tituli in futura aliqua editione Pontificalis Romani ». S. C.

(1) Schmalz., I, XI, n. 54; Garcias, *De beneficiis*, p. II, cap. V, n. 110.

reposuit: « Ad 1um negative, et providebitur in casibus particularibus. Ad 2um provisum in primo ». At episcopus instituit iterum; et S. C. EE. et RR. responso dato die 14 Maii 1860 ipsi facultatem concessit « ut cum aliis centum clericis a titulo sacrae ordinationis dispensare valeat, ita tamen ut eos curet de aliquo beneficio vel ecclesiastico officio providere, vel saltem meliori, quo potuerit, modo ad mentem S. Tridentini Concilii eorum sustentationi consulere, ne cum ordinis dedecore mendicare teneantur ».

602. Pariter ex dictis apparet curiam beneficium, patrimonium, pensio, numquam possit canonicum ordinationis titulum constituere, nisi vere et pacifice ab ordinato possideantur, omni fraude cessante. Conc. Trid., l. c., expresse exigit beneficium *pacifice possideri*. *Possideri*: unde non sufficit nominatio, praesentatio, electio aut etiam institutio, sed clericus debet esse inductus in possessionem. *Pacifice*: ita ut nulla sit controversia neque super proprietate neque super possessione (1). At ordinari quis potest etiam ad titulum beneficii litigiosi, si quoad aliquos tantum fructus sit litigiosum, et reliqui satis sint (2). Patrimonium vero vel pensionem Concilium ait debere *vere ab eis obtineri*; quod S. C. C. an. 1573 magis declaravit dicens *vere, absque ulla fraude, et in forma juris valida*. His verbis excluditur patrimonium *falsum, fictum, fiduciarium, nullum, injustum, restitutioni aut resolutioni obnoxium*: quae omnia ita breviter explicat D'Annibale in const. *Apostolicae Sedis*, n. 144, not. 32: « Patrimonium *falsum* accipio, quod non extat, seu praedia supposita sint, seu instrumenta, seu nomina constituentium. *Fictum*, quod revera consistit, sed constitutum est dicis causa, id est sine intentione illud constituendi. *Fiduciarium*, quod ea lege constitutum est, ut ab ordinatione restituatur vel ut ne ordinatus fructus percipiat. *Nullum* dicitur quod irritum omnino infectumque est, veluti si in re mobili sit constitutum, vel ab amente, vel donatione non acceptata, vivo eo qui donavit.

(1) Honorante, cap. III, not. II; Schmalz., I, XI, n. 53.

(2) Schmalz., l. c.

Injustum, quod non jure, idest non servata juris forma, factum est, ut puta hodie donatione privato instrumento confecta... *Obnoxium restitutioni*, scilicet in integrum, veluti si a minore sit constitutum, vel dolo aut vi extortum: *resolutioni*, ut puta si ab eo constitutum sit, qui constitutionis tempore liberos non habebat; vel ex praediis emptis cum pacto revenditionis, quamdiu tempus retractui jure vel pacto definitum non effluxerit... ».

Etiam Benedictus XIV, in *Inst. Ecc. XXVI, n. 14*, falsitates et fraudes quas Conc. Trid. et S. C. vetant, describit his verbis: « Sequitur nec legitima, nec juri canonico congruentia ea patrimonia judicari quae ex bonis ad alium vel integre vel magna ex parte spectantibus conficiuntur; ita ut ordinatus eos fructus annuos percipere nequeat, qui a synodo statuti fuerunt; quod pariter de illis bonis statuendum est, quae adjecto redimendi pacto prius divendita fuerant, celatis aut conventionibus aut contractu. Postremo a sacris sanctionibus aliena sunt ea patrimonia, in quibus expressa vel tacita conventio intercedit, ut fundi possessio semper ad eum pertineat, qui ratione solum patrimonii eundem fundum contulit, sive ut ordinatus nullos fructus vel illorum tantum partem ex eo fundo desumat, licet publicae tabulae obsignatae contrarium declarent. Nemo quippe non videt fraudem quae objicitur, cum de re gravissima negotium habeatur. Disceptatur etiam utrum parens omnia sua bona filio pro suscipiendis ordinibus legitime assignare possit, licet partes haereditatis, quae ceteris liberis jure naturae debentur, hoc pacto ipsis auferantur; deinde utrum id parens exequi possit, si unicum habeat filium, eamque conditionem interponat ut sibi ad vitae necessaria suppedientur. Primum quidem, cum detrimentum reliquis filiis inferatur, nulla ratione permittitur; secundum vero legitimum haberi nequit, nisi in honorum resignatione omnia singillatim explicentur, ut illorum summa fructusque annui deprehendantur, atque inde, quid ordinato ad vitam sustentandam libere supersit, certo probetur ».

603. Hinc in constitutione tituli ordinationis vetitum est pactum de fructibus beneficii aut patrimonii non percipien-

dis vel restituendis, de beneficio aut patrimonio resignando ante mortem et provisionem ordinati, etc. Innocentius III, in *cap. 37, De simonia*, ait illum, qui ut beneficium obtineret pro sua subdiaconatus ordinatione, promiserat se fructus non esse percepturum, non posse sine dispensatione ad superiores ascendere, nec in suscepto ordine ministrare. Haec suspensio post const. *Apostolicae Sedis*, in qua non legitur, cessavit; sed titulus beneficii, taliter constitutus, non foret canonicus. Idem repetas de titulo patrimonii sub analogis conditionibus. D'Annibale, *l. c., n. 143*, de patrimonio subdit (idemque applices etiam beneficio et pensioni): « Si constitutum fuerit sub conditione ne fructus a constituyente decedant, vel ut ad ipsum redeant, ordinato adhuc vivente, nec aliter proviso, haec conditio, si apposita est, inscio episcopo, pro non scripta erit; sin consentiente, actum vitiat ». Prima pars clare patet ex responsione data a S. C. C. die 11 *Maii* 1599, relata a Benedicto XIV, in *cit. Inst. Ecc. XXVI, n. 18*, qua declaravit has pactiones prohibitas decreto Conc. Trid., *cap. II, sess. XXI*, nec juramento firmari. Altera pars ex eo eruitur, quod talis conditio foret contra naturam tituli ordinationis.

604. Tandem ex dictis sequitur etiam inservire non posse pro canonico ordinationis titulo pensionem, patrimonium, beneficium, aere alieno gravatum, aut hypotheca affectum; exinde enim contingere posset ut ordinatus honesta sua sustentatione careat (1). Excipe, si hypotheca, vel aes alienum hujusmodi est, ut in omni casu honesta sustentatio ordinato sarcta tectaue certe sit.

605. Dummodo autem reditus sint *sufficientes et perpetui*, juxta superius explicata, indifferens prorsus est quod beneficium sit simplex vel duplex, residentiale vel non residentiale, liberae collationis vel juris patronatus, et etiamsi beneficium non habeat alios reditus praeter distributiones (2). Potest esse beneficalis titulus ordinationis etiam commenda sive perpetua sive vitalicia pro vita commendata-

(1) Vecchiotti, *III, VIII, § 28*; Honorante, *cap. III, not. III*.

(2) Honorante, *cap. III, not. II*; Giraldis, *p. II, sect. 54*; Barbosa, in *Conc. Trid., sess. XXI, cap. II, de ref.*

rii (1); imo etiam coadjutoria perpetua cum futura successione, dummodo interim coadjutori congrua portio a coadjuto assignetur ex fructibus praebendae (2); et etiam hospitale, et cappellania ecclesiastica sive perpetua sive vitalitia, idest pro sola vita ordinandi, etsi conferatur ad praesentationem laicorum (3); item praestimonia quae inter beneficia esse recensenda non amplius dubitari potest post S. Pii V const. *Ex proximo Lateranensi*, 20 Sept. 1571.

E contrario beneficium manuale nequit inservire pro ordinationis titulo, nisi ea lege conferatur, ut possessor non removeatur a munere suo, donec vita fungatur aut saltem donec de alio titulo canonico provideatur (4); item nec cappellania mere laicalis quae beneficii nomen nullatenus meretur, licet possit esse titulus patrimonialis (5); item nec coadjutoria temporanea sine futura successione, etiam assignata congrua reddituum portione. Utrum et quaenam pensio beneficiale ordinationis titulum constituere queat, vide n. 593.

606. Pariter indifferens prorsus est quod patrimonium constituatur in bonis frugiferis stabilibus et certis, vel in rebus quae immobilibus aequiparantur (6). Ita potest esse titulus patrimonii cappellania laicalis, vitalitia, perpetua, et etiam amovibilis, dummodo qui nominandi jure potiuntur, fidem suam, episcopi interposita auctoritate, praestiterint, capellanum non esse revocatuos, donec vita fungatur, aut saltem donec de congruo beneficio, vel patrimonio provideatur (7). Confirmatur exemplo *patrimoniorum sacrorum*, quae in nonnullis regionibus frequenti in usu sunt. Patrimonia sacra dicuntur piae quaedam foundationes a testatoribus institutae ut certo cuidam personarum coetui adjudicentur ad sacros ordines suscipiendos. Sunt igitur haec

(1) Garcias, *De beneficiis*, p. II, cap. IV, n. 10.

(2) Garcias, *l. c.*, n. 7; Honorante, *l. c.*; Giraldis, *l. c.*

(3) Honorante, cap. VIII, not. VIII; Giraldis, *l. c.*

(4) Vecchiotti, *l. c.*; Sanchez, *Cons. Mor.*, lib. VIII, cap. I, dub. 25, n. 5.

(5) Honorante, cap. VIII, not. V.

(6) Engel, *Coll. Jur. Can.*, I, XIV; Vecchiotti, *l. c.*

(7) Ben. XIV, *Inst. Ecc.* XXVI, n. 11.

patrimonia sacra verae cappellaniae laicales in eum finem institutae ut clericis pauperibus titulum pro sacra ordinatione suppeditent. Hinc in genere illam conditionem annexam habere solent, ut cappellanus, ubi primum aliter provisus fuerit, ipso jure a cappellania excidat, quae alteri clerico conferatur (1). Pariter titulus patrimonii esse potest officium vacabile, cujus fructus libere pertineant ad ordinandum (2). Item bona in hunc finem ab alio in forma juris valida donata (3). Si autem quaeras, num patrimonialis titulus esse valeat census, respondemus cum distinctione. Nam quoad censum realem omnes hoc admittunt; census vero personalis reducitur ad obligationem persolvendi redditus ordinato, de qua infra. Sed si census est redimibilis, debitor promittere debet vel se censum non redempturum, vel sortem apud virum probum ac fidelem depositurum, ut iterum in novis censibus aut praediis collocetur (4): quae tamen promissio in nostra civili legislatione hodie nullius momenti foret (5). Hinc titulus ordinationis constitui potest ex censibus publicis (*rente publique*) (6). Tandem notamus nil vetare quominus bona patrimonialia, ordinationis titulum praebentia, sita sint in alia dioecesi, ut reposuit S. C. C. in *Lauretana*, 6 Dec. 1749.

E contrario non possunt pro ordinationis titulo inservire proventus qui ex industria et honesto labore comparantur, e. g., si promovendus esset pictor, magister, etc.; ii enim proventus in variis casibus et multis ex causis deficere possunt, atque ita declaravit etiam S. C. C. in *Seguntina*, mense Oct. 1589 (7). Nec bona mobilia aut semoventia, quae perire facile queunt, ut declaravit etiam S. C. C. die 29 Nov.

(1) Lucidi, tom. I, n. 400, pag. 450.

(2) Lucidi, *l. c.*, pag. 454, n. 409; S. C. C. in *Romana seu Nepesina*, *Patrim. eccl.*, 27 Jun. 1711.

(3) Ben. XIV, *l. c.*, n. 13, citans S. C. C.

(4) Ben. XIV, *l. c.*, n. 12; Lucidi, *l. c.*, pag. 454, n. 408; S. C. C. in *Nullius*, 21 Jun. 1629.

(5) D'Annibale, *l. c.*, not. 26.

(6) D'Annibale, *l. c.*

(7) Schmalz., *l. c.*, n. 56; Garcias, *De beneficiis*, p. II, cap. V, n. 125; Ben. XIV, *l. c.*, n. 7.

1670 (1). Nec obligatio personalis alendi clericum quoad provideatur, quamvis regia, prout in terminis a S. C. C. definitum fuit die 8 Jun. 1704 (2); nisi haec obligatio personalis firmetur congrua cautione (3). Haec vero cautio sufficit ut sit tantum instrumentaria, si obligatio assumatur a personis principibus, a magistratibus et a communitatibus; requiritur autem ut sit realis, assignata videlicet re libera et frugifera, si haec obligatio assumatur a personis privatis piis ac divitibus (4). Putamus autem in hoc casu sufficere etiam cautionem hypothecae, nisi episcopus sit qui seipsum obligans hypothecam offerat super bonis mensae episcopalis (5), quia haec hypotheca non afficeret successorem. Insuper notandum est, quod si monasterium vel ecclesia hunc titulum dederit, consensus capituli debet accedere; cum secus successor in dignitate promissione antecessoris minime obligaretur (6). Nec pro ordinationis titulo idonea esset futura patris haereditas, quae donec delata non fuerit, nullum haeredi parit emolumenta (7): vide etiam doctrinam Benedicti XIV, cujus verba dedimus n. 602. Nec bona, in quibus ordinatus habeat solum dominium directum, et alter utile; quia cum nullos fructus inde percipiat, nihilominus pauper erit (8).

607. Item nil interest quod pensio sit perpetua an vitalitia, scilicet saltem duratura ad vitam pensionarii. Hinc sufficit etiam portio seu participatio, quam ex alicujus ecclesiae, praesertim receptitiae, redditibus percipiunt ii qui eidem adscripti sunt. Pignatelli, *Cons. Can.* 77, tom. 5, n. 34, docet S. C. EE. et RR. de mandato Clementis VIII saepius rescripsisse has portiones seu participationes legitimam ordinationis titulum afferre, si haec verificentur, scilicet:

(1) Schmalz., *l. c.*, n. 55; Vecchiotti, *l. c.*; Ben. XIV, *l. c.*, n. 8.

(2) Riganti, *Reg. XXIV Canc. Apost.*, § V, n. 122; D'Annibale, in *const. Apostolicae Sedis*, n. 143, not. 27.

(3) Ben. XIV, *l. c.*, n. 11.

(4) Schmalz., *l. c.*, n. 57.

(5) Lucidi, tom. I, pag. 458, n. 419; S. C. C. in *Suanen.*, 28 Jul. 1838.

(6) Schmalz., *l. c.*, cum aliis.

(7) Lucidi, *l. c.*, pag. 457, n. 416; Schmalz., *l. c.*, n. 56; Folium S. C. C. in *cit. Brugensi*.

(8) Schmalz., *l. c.*, cum aliis.

« quod reditus sint fundati super rebus stabilibus et tutis; quod numerus participantium sit certus; et pars, cuique contingens, tanta quae sufficiat ad congruam sustentationem; quod taliter ordinati intelligantur obligati illi ecclesiae tamquam beneficiati ejusdem; quod permitti possint ad celebrandum, licet patrimonium amiserint per antiqua debita; quod iis sufficiens seu congrua pars negari non possit, donec vixerint, modo velint inservire; quod illis detur ad instar distributionum quotidianarum, etiam quando sunt impediti sine propria culpa, puta propter infirmitatem; secus si voluntarie absint, etiam studiorum causa ». Imo ipse Sixtus V in decreto diei 28 Febr. 1590 tradit: «... Possint episcopi promovere clericos adscriptos ad participationem massae communis alicujus ecclesiae, dummodo isti permanent servitio mancipati, et participatio sit in fructibus bonorum stabilium, et reddituum certorum tutorumque, quique satis sint congruae eorum sustentationi, ita tamen ut proportionatus reddituum numerus praefiniatur qui excedi nequeat, ac promovendi pro eo tempore quo de massa communi participare non poterunt, securitatem pro alimentis obtineant ope publici contractus ».

Hinc intelligitur responsio S. C. C. in *Chiapensi*, 21 Jun. 1879. Fideles in Mexicana Ecclesia quasdam determinatas praestationes, occasione quorundam ecclesiasticorum officiorum, parochi facere tenentur, quae dotem beneficii parochialis constituunt. Parochus ex his praestationibus portionem, in unaquaque dioecesi determinatam, illis sacerdotibus solvere debet, qui ab episcopo missi sunt in parochiam uti coadjutores ipsius parochi. Porro destinatio ad hoc aliudve officium quasi ad partem administrationis ecclesiasticae cum jure ad praefatam pensionem vel ad aliam assignandam, *titulus administrationis* appellata est. Haec praxis in Mexicana Ecclesia est immemorabilis, et sacri ordines passim hoc titulo conferuntur. Proposito dubio: « An praxis Ecclesiae de Chiapas clericos ad sacros ordines titulo administrationis promovendi sustinenda sit in casu »; S. C. reposuit *affirmative*.

Attamen pensio quae ab episcopo in favorem clerici super

aliquo beneficio reservatur, pro canonico ordinationis titulo non sufficit; quia nequit esse perpetua, sed pendet illius duratio a vita titularis qui pensionario praecedere potest (1).

608. Tandem Conc. Trid., *l. c.*, statuit clericum non posse resignare beneficium, cuius titulo promotus fuit, nisi facta mentione quod ad illius beneficii titulum sit promotus; neque ea resignatio admittatur, nisi constituto quod aliunde vivere commode possit; et aliter facta resignatio nulla sit. Propositis dubiis: « 1° An ordinatus ad titulum beneficii teneatur in illius resignatione individualiter exprimere se fuisse ad illius titulum ordinatum; 2° An haec individua expressio suppleatur per assertivam: *Forsan ordinatus*; 3° An constare debeat per probationes concludentes resignantem habere quo commode vivere possit; 4° An haec probatio censeatur adimpleta per solam confessionem juratam resignantis; 5° An resignans teneatur aliud beneficium habitum, vel alia bona subrogare beneficio resignato; 6° An haec subrogatio facienda sit per episcopi declarationem »; S. C. reposuit in *Lancianen.*, 9 Febr. 1726: « Ad 1um affirmative; Ad 2um negative, et ad mentem: mens fuit ut haec resolutio habeat locum in futuris resignationibus; Ad 3um, 5um, et 6um affirmative; Ad 4um negative ».

Pariter Trid. Conc., *l. c.*, vetat patrimonium aut pensionem sine licentia episcopi alienari, extinguere, aut remitti, donec clericus promotus beneficium ecclesiasticum sufficiens sit adeptus, vel aliunde habeat, unde vivere possit. S. C. C. pluries declaravit titulum patrimonii, quamvis ordinatus acquirat beneficium, non extinguere, nisi ab episcopo titulus beneficii subrogetur titulo patrimoniali (2). Eodem modo ordinatus absque licentia episcopi nequit bona sua patrimonialia in emphyteusim concedere (3); nec alienare pro-

(1) Folium S. C. C. in *Suanen.*, *Titulus sacrae ordinationis*, 28 Julii 1835; Riganti, *Reg. XXIV Canc. Apost.*, § V, n. 153.

(2) S. C. C. die 14 Febr. 1662; 12 Jul. 1687; in *Oretana*, Aug. 1604; in *Terracinen.*, 20 Jul. 1619; Monacelli, *op. cit.*, tit. III, form. 8, n. 1 et tit. XIII, form. 3, n. 18.

(3) S. C. C. in *Parmensi*, 20 Jul. 1641, cit. in folio S. C. in *Tusculana*, 5 Apr. 1783.

prietatem, retento usufructu (1); nec eadem bona aut permutare, nisi facta aliorum bonorum subrogatione (2), aut obligare sponione, seu fidejussione: quod si fecerit, creditori licet ab eo illud tantum unice repetere quantum quotannis superest ex sumptibus necessariis pro clerici sustentatione, parca quidem, sed tamen convenienti juxta iudicis ecclesiastici arbitrium. Creditor tamen potest accipere in solutionem debiti, atque vendere jus sibi competens ad huiusmodi patrimonium, quod post mortem ipsius promoti ad ipsum creditorem, uti res haereditaria, pertinebit (3).

Porro patrimonii aut pensionis alienatio etc. facta sine licentia episcopi, et quin promotus habeat unde vivere possit, est nulla ipso jure (4); facta cum licentia episcopi, sed quin promotus habeat unde vivere possit, episcopo id sciente, est valida, et episcopus tenetur alimenta ordinato praestare (n. 612) (5); tandem facta sine licentia episcopi, promoti habente unde vivere possit, videtur valida, etsi illicita, et episcopus ad nihil tenetur (cit. n. 612).

Ceterum ordinatus resignans vel alienans etc. beneficium, patrimonium, pensionem, contra cit. Tridentinum decretum peccat quidem graviter, puniri ab episcopo potest, et cogi debet ad alterius tituli subrogationem; sed censuras latae sententiae non contrahit (6), nec per se prohibetur in ordinibus ministrare (n. 613). Et Monacelli, *op. cit.*, tit. XIII, form. 3, n. 22, advertit quod ordinati ad titulum beneficii « si delinquant, vel non resideant, vel aliud demeritum habeant, possunt, servatis servandis, beneficiis privari, non obstante, quod ad eorum titulum promoti fuerint, aut loco patrimonii subrogatis, ut pluries declaravit S. C. C. et in specie in *Firmana*, 30 Maii 1665, lib. 24 *Decret.*, pag. 495, *Romana*, 15 Mart. 1684, lib. 34, pag. 80, et *Vercellen.*, 15 Dec. 1696.

(1) S. C. C. *Dub. patr.*, 10 oct. 1676, cit. in folio dictae *Tusculanae*.

(2) S. C. C. 20 Julii 1619, apud Ben. XIV, in *cit. Inst. Ecc. XXVI*, n. 29.

(3) S. C. C. 5 Febr. 1604, apud Ben. XIV, in *cit. Inst. Ecc. XXVI*, n. 30; et fol. cit. *Tusculanae*.

(4) Honorante, cap. III, not. II, cum communi.

(5) Honorante, *l. c.*

(6) Honorante, *l. c.*

609. Ii igitur quos huc usque enumeravimus, sunt tituli canonici, idest a sacris canonibus requisiti pro ordinatione in sacris seu *regularium* seu *saecularium*. Deinde ex Apostolicae Sedis dispensatione pro saecularium ordinatione alii etiam tituli subsidiarii et extraordinarii inducti sunt, scilicet: titulus *missionis* pro missionariis, titulus *mensae communis* aut *congregationis*, praesertim pro alumnis congregationum religiosarum cum votis simplicibus, titulus *servitii ecclesiae*, etc. (1). Cum vero sacri canones prohibeant quempiam ex saecularibus promoveri nisi titulo beneficii aut patrimonii aut pensionis, sequitur hos neotericos titulos non posse inservire nisi pro ordinatione illorum qui hoc indultum a Sede Apostolica obtinuerunt.

610. Cum agatur de lege generali prohibente ordines sacros conferri sine titulo, episcopus nequit ab eadem dispensare et ordinare in sacris sine canonico titulo, nisi habeat apostolicum indultum: quo deficiente, recurrendum est pro dispensatione ad S. C. C. Haec dispensatio dari solet cum clausula ut *episcopus curet meliori quo potest modo eorum sustentationi consulere, ne cum ordinis dedecore mendicare cogantur*. Indultum vero solet concedi vel ad tempus determinatum, vel pro determinato numero casuum: proinde ea quae in *Tractatu canonico de matrimonio*, n. 421, dicimus de simili indulto dispensandi in impedimentis matrimonialibus, huc transferre potes.

611. Quid vero si ordinatio in sacris absque canonico titulo collata fuit sine debita dispensatione? Conc. Trid., l. c., concludit decretum: *Antiquorum canonum poenas super his innovando*. Videamus quorum canonum poenas Concilium innovaverit; et immutationes subinde inductas.

612. In primis contra *ordinantem* est in const. *Apostolicae Sedis*, art. 3, inter suspensiones latae sententiae R. P. reservatas: « Suspensionem per annum a collatione ordinum ipso jure incurrit, qui, excepto casu legitimi privilegii, ordinem sacrum contulerit absque titulo beneficii vel

(1) Vide cit. instructionem S. C. de Prop. Fide relatam in *Alleg. I*; et folium S. C. C. in *Valentina*, 17 Jan. 1761, ubi plura istiusmodi indulta referuntur; Honorante, cap. XII, not. XII, et cap. XVII per totum.

patrimonii clerico in aliqua congregatione viventi, in qua solemnis professio non emittitur, vel etiam religioso nondum professo ».

Praeterea ex relato (n. 590) cap. 4, et cap. 16, *De praebendis*, et cap. 37 ejusd. tit., in 6°, episcopus ordinans tenetur promoti sine titulo alimenta praebere, donec ordinatus beneficium sufficiens consecutus non sit. Hanc canonum dispositionem Conc. Trid. relatis verbis innovavit (1), ipsaque adhuc viget. Porro episcopus hoc onere non tenetur, si non fuit in culpa, quia « res quae culpa vacat, in damnum vocari non debet », ex cap. 2, *De constitutionibus*; quo in casu si alius est in culpa, e. g. archidiaconus qui praesentavit, vel coadjutor qui ordinavit, ipse tenebitur. Et si episcopus ordinans et praesentator fuerint in culpa, praesentator hoc onus habet; episcopus autem tunc tantum, cum praesentator promotum alere nequit. At nemo tenetur, si ordinatus habeat ex sua vel paterna haereditate unde vivere possit, ex cit. cap. 4, *De praebendis*. Hoc onus afficit etiam episcopum proprium dantem subdito litteras dimissorias sine titulo; et episcopum alienum, cui episcopus proprius, nullis personis expressis, in genere commisit ut vice sua ordinationes in dioecesi celebraret, ex cap. 37, *De praebendis*, in 6°. Ceterum hoc onus transit ad successores, ut tradit expresse Innocentius III in cit. cap. 16, *De praebendis*, quia non tam poena est in ordinantem, quam obligatio ecclesiae in ordinatum, ne hic cum ordinis dedecore mendicare cogatur (2). At si episcopus ordinans renuntiavit episcopatu, tunc ipse, et non successor tenetur alimenta praestare (3). Imo, sicut ad successorem, ita et ad haeredes quoque ordinatoris hoc onus descendit: in optione autem ordinati est hos vel illum convenire (4).

Tandem Gregorius IX, in cap. 45, *De simonia*, agit de casu quo episcopus ordinaverit clericum, aut alius, e. g. ar-

(1) Fagnanus, in cap. 16, *De praebendis*, n. 66.

(2) Glossa, in cit. cap. 16, *De praebendis*, v. *successores*; et fusius Fagnanus, l. c., n. 27 sequ.

(3) Fagnanus, l. c., n. 34.

(4) Fagnanus, l. c., n. 36 sequ.

chidiaconus, eundem praesentaverit ad ordinem, sine titulo, promissionem vel juramentum ab illo recipiens, quod alimenta non petet; et statuit episcopum esse suspensum a collatione ordinum, et praesentantem ab ordinum exercitio per triennium, donec dispensationem super hoc per Sedem Apostolicam obtinere meruerint. In const. *Apostolicae Sedis*, art. 2, inter suspensiones latae sententiae R. P. reservatas legitur: « Suspensionem per triennium a collatione ordinum ipso jure incurrunt aliquem ordinantes absque titulo beneficii vel patrimonii, cum pacto ut ordinatus non petat ab ipsis alimenta ». Igitur suspensio in ordinantem est limitata; suspensio in praesentantem est suppressa.

613. Contra *ordinatum* absque titulo erat antiquo jure, ex *can. 1 et 2, dist. 70*, in Decreto, suspensio latae sententiae ab exercitio ordinis. Haec censura jam abrogata fuerat ex *cap. 4, et 16, De praebendis*, et *cap. 37, ejusd. tit., in 6°*, ubi ne verbum quidem de eadem, dum ordinatori imponitur onus alendi promotum sine titulo (1). Eadem suspensio in *cap. 37, De simonia*, et *cap. 45, ejusd. tit.*, ubi Sedi Apostolicae reservatur, statuitur in clericum, qui promotus sine titulo promisit se alimenta non petiturum. Jam vero Fagnanus, *l. c., n. 63 sequ.*, ostendit Conc. Trid. relatis verbis innovavisse antiquam suspensionem *can. 1 et 2, dist. 70*, in Decreto, tantum pro casu, quo clericus, adhibito dolo confictoque titulo, ordinatorem deceiverit; et dubitandum minime est innovavisse quoque suspensionem *cit. cap. 37 et 45, De simonia*. Has, inquam, censuras Concilium non tulit directe, sed tantum indirecte, canones illas irrogantes innovans. Cum igitur eae censurae in *ordinatum* sine titulo in const. *Apostolicae Sedis* minime legantur, sequitur eas fuisse abrogatas: et inde fit quod nostris diebus non amplius Sedes Apostolica aditur pro absolutione censurarum (2). Proinde *ordinatus* sine titulo peccat per se graviter, potest et debet juxta culpam ab episcopo puniri, sed poenas latae sententiae non contrahit, et nec per se prohibetur ab ordinum exercitio, sive bona sive mala fide ordines

(1) Fagnanus, in *cit. cap. 16, De praebendis.*, n. 49, 63 et 68.

(2) De Angelis, *I, XI, n. 8*; D'Annibale, *I, § 412, not. 42*.

susceperit. Haec confirmantur ex his quae habet S. C. de Prop. Fide in instructione relata in *Alleg. I, n. 41 sequ.*; sed pro professis regularibus hodie vide decretum S. C. EE. et RR. quod *n. 588* dedimus.

614. Tandem quaeritur num contra legem huc usque explicatam, quae titulum canonicum pro saecularium ordinatione in sacris exigit, inolescere possit consuetudo. Haec consuetudo viget in pluribus Galliae dioecesibus juxta Icard, *n. 324*, imo in tota Gallia juxta Bouix, *De episcopo, p. V, cap. XV, § VIII*; ubi presbyteris senibus aut infirmis providetur *par les caisses de retraite, les caisses diocésaines*, vel alio modo. Jam vero in responsionem negativam propendit Vecchiotti, *tom. III, cap. VIII, § 29*; nec immerito, ni fallimur, cum haec consuetudo, utpote legem subvertens latam ad dedecus status clericalis impediendum, videatur irrationalis. Illud certum est, RR. CC. nullam rationem habere hujus consuetudinis; sed vel urgere observantiam legis, vel dispensationem vel dispensandi indultum elargiri. Igitur tutius est ut episcopi hoc indultum obtineant pro casibus quibus ecclesiarum necessitas aut utilitas aliud exposcat.

SCHOLION

Quid juris si episcopus aliquem ad sacram ordinationem admittere recusat.

615. Huc usque vidimus quaenam persona admitti possit et debeat ad sacram ordinationem, nempe quae a Deo vocatur et nullo detinetur impedimento sive dirimenti sive impediendi, idest censura, irregularitate, impedimento simplici. Dices: Si nonnisi hae personae admitterentur, deficerent profecto in Ecclesia ministri. Respondemus in primis memoria esse retinendum Ecclesiam nolle clericos otiosos vagosque, et ideo prohibere clericos assumere nisi pro necessitate aut utilitate ecclesiarum dioecesis, ut supra exposuimus. Jam vero, uti observat S. Thomas, in *4, dist. 24, qu. 1, art. 3, qu. 4, ad 1um*: « Deus numquam ita deserit Ecclesiam suam quin inveniantur idonei ministri sufficienter ad necessitatem plebis, si digni promoverentur et indigni

repellerentur. Et si non possent tot ministri inveniri, quot modo sunt, melius esset habere paucos ministros bonos, quam multos malos, ut dicit beatus Clemens, etc. (1) ».

616. Quid vero si episcopus candidatum qui affirmat se a Deo esse vocatum, et publice dignus est, repellit? Distinguendum est inter jus Decretalium et jus Tridentinum; et in jure Decretalium distinguendum est inter candidatum saecularem et candidatum regularem, idest professum votorum solemnium.

617. In jure Decretalium, si agitur de candidato *saeculari*, habetur in primis *cap. 4, De temp. ord.*, ubi « N. clericus adeo deliquit, quod si peccatum ejus esset publicum, degradaretur ab ordine quem suscepit et amplius non posset ad superiores ordines promoveri ». Quoniam vero ejus peccatum erat occultum, Alexander III mandat episcopo « quatenus poenitentiam ei condignam imponas et suadeas ut, parte poenitentiae peracta, ordine suscepto utatur, quo contentus existens, ad superiores amplius non ascendat. Verumtamen quia peccatum occultum est, si promoveri voluerit, eum non debes aliqua ratione prohibere ». Accedit *cap. ult. ejusd. tit.*, ubi cum quaesitum fuisset de sacerdotibus vel aliis clericis qui per reatum adulterii, perjurii, homicidii, vel falsi testimonii, bonum conscientiae rectae perdiderunt, Gregorius IX respondet: « Si proposita crimina ordine judiciario comprobata vel alias notoria non fuerint, non debent hi (praeter reos homicidii) post poenitentiam in jam susceptis vel suscipiendis ordinibus impediri; qui si non poenituerint, monendi sunt et sub interminatione divini iudicii obtestandi, ut in testimonium suae damnationis in susceptis etiam ordinibus non ministrent ». Igitur si candidatus saecularis delictum publicum commiserat, episcopus in foro externo jure poterat ipsum repellere; item si occultum delictum homicidii perpetraverat ex limitatione in relato *cap. ult.* introducta a Gregorio IX; tandem si alterius delicti occulti reus erat, episcopus in foro externo poterat et debebat eum monere, sed non poterat eum re-

(1) Ben. XIV, *De syn.*, XI, II, n. 2, qui canones citat idem docentes; S. Alph., VI, n. 803, circa finem.

pellere; attamen candidatus peccabat, si non obstante monitione, accedebat irretitus aliquo impedimento, e. g. irregularitate.

618. Si agitur de candidato regulari, est *cap. 5, ejusd. tit.*, ubi Lucius III, quoad clericos regulares qui desiderabant promoveri contra superiorum voluntatem, respondet: « Honestius et tutius est subjectis debitam praepositis obedientiam impendendo in inferiori ministerio deservire, quam cum praepositorum scandalo graduum appetere dignitatem. Nec est in hac parte subjectorum desiderium confovendum; quoniam esse potest quod praelati eorum commissa secreta noverint, ex quibus constat eis quod, salva conscientia, nequeunt sublimari; quia non in sublimitate graduum, sed in amplitudine charitatis acquiritur regnum Dei ». Proinde superior regularis poterat suum subditum regularem etiam propter causam occultam quamcumque ab ordinibus prohibere.

619. Conc. Trid., *sess. XIV, cap. 1, de ref.*, statuit: « Cum honestius ac tutius sit subjecto debitam praepositis obedientiam impendendo in inferiori ministerio deservire, quam cum praepositorum scandalo graduum altiorum appetere dignitatem, ei cui ascensus ad sacros ordines a suo praelato ex quacumque causa, etiam ob occultum crimen, quomodolibet, etiam extrajudicialiter, fuerit interdictus; aut qui a suis ordinibus seu gradibus vel dignitatibus ecclesiasticis fuerit suspensus, nulla contra ipsius praelati voluntatem concessa licentia de se promoveri faciendo, aut ad priores ordines, gradus et dignitates sive honores restitutio suffragetur ». Nostrum non est heic fusius declarare hanc potestatem a Tridentino praelatis traditam ferendi suspensiones ex informata conscientia; uti aiunt, circa quam sunt plures quaestiones; sed potius insistimus in potestate eisdem praelatis facta interdicendi ascensum ad sacros ordines, quae facilius est.

620. Ex dictis jam patet, et S. C. C. apud Fagnanum, in comm. *cit. cap. 4, n. 12*, expresse etiam declaravit, relatum decretum Tridentinum correxisse dispositionem *cit. cap. 4*, in ea parte in qua determinat criminosum occultum